

تعریف حریم خصوصی - فردی در جامعه انسانی

جامعه معنایی از مجموعه‌ای عناصر است که در وضعیتی خاص جمع شده و نظامی از مجموعه یا جامعه را تشکیل می‌دهند. مفهوم جامعه صرفاً برای مجموعه انسان‌ها نیست و جمع‌شدگی یا مجموعه‌ای از جانوران یا گیاهان و اشیاء نیز مفهوم جامعه جانوری، جامعه گیاهی و یا جامعه اشیاء را منظور می‌نماید. هر جامعه از مناسبات خاص خود بر خوردار است و برای آنکه جامعه نامیده گردد و مجموعه مربوطه حفظ شوند، بایسته و لازمه است که مناسبات و معادلات درونی جامعه پایش گردند و اقدامات درون جوهری به عمل آید تا جامعه، جامعه بماند. جامعه انسانی که با وجود انسان‌ها در مجموعه‌ای ویژه هویت می‌یابد تابع همین اصل بوده و لازم است که مردم (انسان‌ها) به عنوان اصلی‌ترین وجود در جامعه به کنش‌ها و واکنش‌های خاصی اهتمام داشته باشند. این کنش‌ها و واکنش‌ها همان واقعیات اجتماعی نام دارند که جامعه را حفظ و جهت می‌دهند. بر این اساس برای حفظ وضعیت و هدایت جامعه و راهبری شدن مردم - جامعه، ترکیبی از بایدها و نبایدها و الزاماتی در نظر گرفته می‌شوند که همانا قواعد و قوانین اجتماعی محسوب می‌گردند. لذا به واقع مردم به عنوان اعضاء وجودی در شبکه اجتماعی، وظائف متعدد و سنگینی را بر دوش دارند و بایسته است که بر این الزامات و قواعد کوشا باشند و برای رشد نظام خود، بر این کوشش نیز بیفزایند. حال که این الزامات و قواعد عناصر اصلی هر جامعه انسانی هستند و در پایش، رشد و توسعه جوامع دلالت قطعی دارند، باید دانست که به هر صورت چگونگی و کیفیت قواعد و الزامات جامعه تابع بوم جغرافیائی و مردم آن بوم می‌باشند. بر این مبنا در راستای این موضوع اخلاق، ارتباط و تعامل بین فردی و بین اجتماعی با عنوان قواعد و الزامات هر جامعه بسیار با اهمیت می‌باشند و جامعه با بودن این آرایه‌ها سامان و نظم می‌گیرد. مقولات اخلاق اجتماعی و ارتباطات و تعاملات بین افراد جامعه، اصولی اساسی و بااهمیت هستند که باید در جامعه لحاظ گردند و مردم در راستی آزمائی و چالش این مقولات توجه و تلاش لازم را داشته باشند. از آنجائی که مقولات فوق در هویت جامعه حل شده‌اند و اصولی انفکاک ناپذیر در جامعه به حساب می‌آیند، بنابر این می‌دانیم که از ازمئه بسیار قدیم در این موضوعات خیلی کوشش شده و در هر زمانی از تاریخ کلان، اقدامات مختلفی به عمل آمده است. البته مناسبات و معادلات جامعه بشری در همین موضوعات گفته شده خلاصه نمی‌گردند و جامعه انسانی مملو از پدیده‌های مختلف است و به دیگر الزامات اجتماعی نیز نیازمند می‌باشد. اما چون در این مقطع موضوع حریم خصوصی افراد جامعه لحاظ است، لذا مطالب این نوشته فقط حول حریم خصوصی بیان می‌گردند.

کنش‌های فردی در جامعه شامل دو تحرک اخلاقی و رفتاری می‌باشند. کنش‌های اخلاقی آن چیزهائی هستند که از دماغ وجودی - ذهن نهادی یا جوهره عقیدتی فردی برخاسته می‌گردند و هویت فردی تلقی می‌شوند، اما کنش‌های رفتاری شامل تحرکاتی در زمینه بروز و عینیت یافتگی خوی درونی و ساطع شدن و خروج یافتن ذهنیات فردی با عنوان ظواهر فردی می‌باشند. همانطور که کنش‌های اخلاقی و رفتاری بر جامعه اثر می‌گذارند، از جامعه نیز اثر می‌گیرند. این موضوع تداعی کننده این مفهوم است که جامعه بستری از تعاملات بین فردی و بین فرد و جامعه است. یعنی اخلاقیات فردی باعث رفتارهای فردی شده و در تعاملی درون اجتماعی این افراد جامعه هستند که تعامل دو طرفه و چند طرفه داشته و در وادی ارتباطات درون جامعه است که تعاملات برقرار شده و جامعه نمودی از ارتباطات و تعاملات مختلف می‌گردد. اینک که ارتباطات و تعاملات اجتماعی جزو جوهره

وجودی هر جامعه انسانی (و غیر انسانی) هستند، پس بهتر آن است که هدایت شدگی به بستر جامعه جاری شود و تعاملات و ارتباطات اجتماعی تنظیم و در جهت مطلوب سازی راهبری گردند. برای بهینه نمودن بسترهای اجتماعی و ساخت آرایه های ارتباط و تعامل درون اجتماعی، مسلماً هر جامعه نیازمند ساخت قاعدها و هنجارهای سالم ساز و مطلوب گرا می باشد. به طور کلی جوامع انسانی دو رویکرد مهم را پیش می کنند. ضمن اینکه جوامع تحرک عقلانی و برنامه ریزی شده ندارند و تاریخ در گذار جبری و بدون ایستا است؛ ولی چقدر خوب است که این گذار هدایت شده باشد و نخبگان جامعه آن را راهبری و تنظیم نمایند. این دو رویکرد تحرکی جوامع مفاهیم پایش و رشد دارند. با این معنا که با وجود حرکت جبری جامعه تحت لوای تاریخ کلان، از تخریب جامعه جلوگیری شود و باز بهتر است که جامعه در جهت رشد راهبری گردد:

۱- پایش: نگهداری وضعیت جامعه و پیشگیری از عوامل تخریب گر و انحراف ساز

۲- رشد: همکاری و تحرک ملی و همه جانبه برای رشد جامعه به سمت مطلوب ها

پایش همان بکارگیری ترفندهائی برای حفظ وضع موجود و راهکارهائی برای ایجاد بن بست در مقابل فراگردهای انحراف و تخریب ساز است. از آن جهت که جامعه همانند هر پدیده دارای آنتروپی منفی و هویت رو به نابودی است، لذا لازم است که اقداماتی منظور گردد تا از نابودی و تحلیل یا لوث شدن جامعه اجتناب نماید. اما رشد نمادی است که بر آن اساس فعالیت هائی بکار بسته شود و راهکارهائی در نظر گرفته شود تا آنکه جامعه جهت پیدا کند و ضمن رشد و پیشرفت ابعادی جامعه و پدیده های درون جامعه، رهیافت های مطلوبیت و ساماندهی حاصل گردند و انتفاع اجتماعی در سراسر جامعه و پایانه های مردمی گسترانده شوند. به موازات این فعالیت ها و اقدامات برای پایش و توسعه، جامعه به فراگردهائی نیاز دارد تا به پایش سازی و توسعه گرائی کمک نمایند. همانطور که در فرازهای بالاتر بیان شد، جامعه درگیر دو نوع کنش های انسانی با ماهیت های اخلاقی و رفتاری است. و همین دو نوع کنش های انسانی هستند که کمک کننده و هدایت گر تنظیمات پایش و رشد در جامعه هستند. بر این مبنا هر جامعه برای رشد و توسعه درونی نیاز اساسی به بهبود نمودن کنش های اخلاقی و رفتاری جامعه - فرد دارد. بر اساس نظریه زنجیروارگی پدیده های اجتماعی مربوط به نویسنده، جامعه و فرد در تعاملی گسترده و همه جانبه بر یکدیگر اثر گذاشته و از یکدیگر اثر می پذیرند. لذا با این وجود طراحی نظام ساختار اجتماع با مفاهیم ترویج آرایه های اخلاقی و تربیت و پرورش ساختارهای رفتاری فردی - اجتماعی در تمامی ابعاد جامعه، در تعدیل و هدایت کنش های فردی - اجتماعی دلالت و تاثیر داشته و می توان گفت که با این حساب جامعه در سوی رشد و توسعه قرار می گیرد. با این منظور هر چه ظواهر و آرایه های اخلاقی و رفتاری جامعه تلطیف گردند و قاعده ریزی مناسبی در جامعه ریخته گردد، به تناسب نیز جامعه به رشد و توسعه گرائیده و در پیوستاری از بد تا خوب جای گیری می کند.

اکنون که تا اندازه ای و در وسع مطلب و موضوع به چگونه بودن و وضع کیفی جامعه مطلوب و سالم اشاراتی شد، این سؤال مطرح است که چه باید کرد و چه قواعد و اصولی بکار بست تا جامعه جهت نیک پیدا کند و در راستای مردم سالاری و هویت جامعه انسانی قرار گیریم. چون این نوشته در مقوله تعریف حریم شخصی افراد اجتماعی می باشد، لذا به منظور اجتناب از تطویل نویسی و

گریز از بیراهه روی، اجباراً از طرح دیگر موضوعات و مفاهیم جانبی و خارج از موضوع خودداری نموده و در داخل موضوع حرکت می‌گردد.

چون جامعه مجموعه و ترکیبی از افراد انسانی است و تک تک افراد جامعه هستند که جامعه را تشکیل می‌نمایند، بنابر این همانگونه که حفظ و پایش هویت و اصالت جامعه لازم و واجب است، پایش و احترام به حقوق فردی نیز الزام آور بوده و حرمت گذاری به مظاهر فردی و انسانی واجب قطعی می‌باشد. این یک اصل قطعی و پایدار است که جامعه سالم از اجزای و اعضای سالم شکل می‌گیرد و همانطور که تحرک سیستماتیک در راستای اجزای هماهنگ و هم‌گرا شکل می‌گیرد، جامعه سیستماتیک نیز با هم‌سانی و همپایی اعضای جامعه که همان پدیده‌های اجتماعی و به ویژه افراد انسانی است مطلوب و کارآمد می‌گردد. این موضوع همان پاسداشت حقوق مدنی - فردی در جامعه است که در فراهم نمودن جامعه پدram پوشش می‌گردد. حقوق فردی در شهر نشینی و جامعه متمدن امروزی یک اصل ساختاری و اجتناب‌ناپذیر است که باید بر آن تأکید گذاشت و برای پایداری و افزایش آن کوشش مضاعف نمود. در جامعه متمدن و امروزی افراد جامعه به یکدیگر احترام می‌گذارند، تا ضمن ترویج مظاهر احترام و تکریم، مناسبات بهبود سازی توسعه انسانی در پایانه‌های نظام اجتماعی نهادینه گردد. احترام گذاری به حقوق شهروندی - فردی بازخورهای خاص خود را در جهت شکل‌شدن نظام زیست و شکل‌دهی بسترهای مطلوبیت و سلامت در جامعه داشته و هدایت‌کنش‌های اجتماعی را برای ساخت و ایجاد فرهنگ ملی نیک و کارا در جامعه ترویج می‌نماید.

حریم خصوصی با مفهوم پاسداشت حوزه‌های فردی و حیطة آزادی اختیار و تصمیم فردی، برشی در حقوق مدنی - ملی است که نه تنها پایش اجباری در جامعه دارد، بلکه هیچ حاکمیت حکومتی و دولتی حق نادیده‌انگاری و پایمال نمودن آن را ندارد. چرا که مقولات مردم‌سالاری (مبنی بر سالار بودن مردم) و حقوق ملی - بین‌المللی (نهادهای حقوق بشر سازمان ملل) بر حفظ جایگاه و نقش تک‌تک افراد جامعه تأکید و تأیید دارند و فرار از این قواعد و اصول، همانا استبداد حکومتی و دیکتاتوری سیاسی است. بر همان اساس که جامعه دارای قواعد است و مردم و حکومت‌ها باید بر هنجارهای اجتماعی تمکین کنند، جامعه نیز بر مردم وظائف هویتی داشته و حکومت‌ها - دولت‌ها با هویت نمایندگی مردم و وظیفه ماهیتی گرداندن جامعه، الزام جدی دارند که حقوق مردمی - فردی را احترام‌گذارده و بر پایداری و افزونگی آن کوشا و دلالت نمایند. این موضوع بدان جهت است که جامعه و فرد در یک همراستایی یک‌سویه قرار دارند و حقوق فردی و حقوق اجتماعی همگرائی و همگامی را می‌طلبند. پس حفظ حقوق اجتماعی همانا حفظ حقوق فردی است و از هم جدا نیستند. با این وجود همانطور که حکومت الزام دارد به حقوق فردی توجه و دلالت داشته باشد، دیگر افراد جامعه نیز الزام مشابه و هم‌جهت دارند. در این وضعیت وظیفه حکومت - دولت یاددهی و وظیفه عوام نیز یادگیری است. البته فرایند یاد‌دهی نه در چارچوب شعار و دستورات حکومتی و دولتی، بلکه فراگردهای یاددهی حکومتی - دولتی صرفاً با پخش درست‌کرداری و نیک‌عملی در فعالیت‌های نخبگان (نظریه‌سازان و مدیران اجرائی) در جامعه ایجاد می‌گردد و مردم نیز با کپی‌برداری از کنش‌های اخلاقی و رفتاری دو نوع نخبه است که به یادگیری اقدام می‌کنند. فرایند یاددهی تا یادگیری همان ارائه الگوهای اندیشه، گفتار و کردار نیک در ترویج سراسری و همه‌جانبه در پایانه‌های اجتماع و در سطح و لایه‌های نظام زیست و شبکه اجتماع است.

نگاه و نگرش به حفظ و پایش حقوق فردی در جامعه یک نگاه متمدنانه و توسعه گرایانه است و جامعه در صورتی به رشد و توسعه می‌رسد که در درجه اول به حقوق فردی و سپس به حقوق اجتماعی تمکین سراسری گردد و احترام به حقوق خصوصی نیز پراکنده اجتماعی شود. حقوق فردی در جامعه همان عناصری هستند که ارزش بومی داشته باشند و منحل حقوق و اساس جامعه نگردند و حیطه فردی با حقوق اجتماعی و هنجارها و ارزش های بومی گرایانه و ملی منافات نداشته باشد. البته تشخیص و قانون گذاری در این موضوع نه به دلخواه و نگاه افراد خاص، گروه خاص و نگرش خاص، بلکه در قلمروئی از حقوق و اصولی است که تعریفی واحد و یکسان در جامعه جهانی دارد. البته باز هم این موضوع نه حل شدن در قاعده های جهانی و نه تمکین به اصول دیگران، بلکه حرکت در راستای تعاریف واحد و یک گونه در دامنه زمان و مکان است. نویسنده در نظریه " درک پدیده های اجتماعی در زمان و مکان" به این موضوع مهم و اساسی برای هر جامعه اشاره داشته و به خوبی مفهوم و معنای تحركات اجتماعی در زمان و مکان را تشریح و تبیین نموده است. این موضوع بر این اصل بنیادی تاکید دارد که هر کس نمی‌تواند بر مبنای نگرش شخصی و اصول بینشی خود به محدود سازی و ممنوعیت نمائی در جوامع تکیه کند و اصول خود خواهانه و انحصار طلبانه را به صورت قانون دیکته نماید. بدان معنا که اصول زیستی و اجتماعی باید در قالب همان زمان و مکان طرح ریزی گردند و به زبان دیگر، بومی سازی گردند و بومی سازی نیز نباید از قاعده های روز جهانی خارج باشد. تمکین کشورها و حکومت ها به قوانین بین المللی نیز همین است و نباید مردم در بازی های حکومت ها گرفتار گردند.

احمد علینقی / بهمن ۹۴

Aalinaghi20@gmail.Com

www.ahmadalinaghi.com